

45 jaar werken
aan wederopbouw, volkshuisvesting
en stedelijke vernieuwing

In beton gegoten

Kees de Graaf

Kroniek van een bouwonderneming

In 2009 bestaat ERA Bouw 45 jaar. In die bijna halve eeuw heeft het bedrijf zich ontwikkeld van een industrieel bouwbedrijf tot een bouwende projectontwikkelaar met veel zelscheppend vermogen. ERA – de letters staan voor Van Eesteren Rationele Aanpak – werd ooit opgericht om een antwoord te geven op de woningnood in de jaren zestig. Dat leidde tot de bouw van de bekende ERA-flats, in onder meer Rotterdam, Zoetermeer en Zaandam. In de loop van de geschiedenis dienden zich steeds andere maatschappelijke behoeften aan, waar met nieuwe woningen en andersoortige woongebieden op werd ingespeeld. Dat mag de rode draad in de historie van ERA genoemd worden: de volkshuisvestelijke verlangens vanuit de samenleving aan de ene kant en de reactie daarop van het zich ontwikkelende bouwbedrijf aan de andere kant.

In beton gegoten biedt op een toegankelijke manier inzicht in de wijze waarop een bouwonderneming meegroeide met de wederopbouw van Nederland. Het geeft daarmee ook een tijdsbeeld van herrijzend Nederland: vanuit de grootschalige bouw van woningen in de jaren zestig, via de bloemkoolwijken en de groeikernen in de jaren zeventig tot en met de stedelijke vernieuwing in de jongste decennia.

9 789068 685046

Voorwoord

De publicatie die voor u ligt is een uitgave die twee punten in de tijd markeert. In de eerste plaats het afscheid van ondergetekende als directievoorzitter van ERA Bouw, na 23 jaar bij deze bijzondere onderneming werkzaam te zijn geweest. In de tweede plaats – en dat is veel belangrijker – bestaat ERA Bouw in 2009 45 jaar. Geen echt kroonjaar, maar wel een mooie gelegenheid om terug te kijken. En dat doen we in deze publicatie. *In beton gegoten* geeft op een luchtige en toegankelijke manier inzicht in het ontstaan van ERA – de letters staan voor Van Eesteren Rationele Aanpak – in het midden van de jaren zestig en in de ontwikkeling die de onderneming sindsdien doormaakte.

Bijzonder is dat ERA nog steeds als herkenbare, zelfstandige onderneming bestaat. Waar zoveel industriële bouwbedrijven, opgericht ten tijde van de wederopbouw van Nederland toen er vooral veel en snel gebouwd moest worden, zijn verdwenen, bestaat ERA nog steeds. Dat vervult ons met trots. Blijkbaar is het deze onderneming gelukt om zich succesvol dóór te ontwikkelen. Vanuit de roots als industrieel bouwbedrijf, via een periode als algemeen bouwbedrijf, vervolgens de eerste schreden zettend op het pad van de projectontwikkeling en de laatste twee decennia vooral als stedelijke vernieuwer.

De oriëntatie op de maatschappelijke behoefte en daarmee de wensen van de consument speelt hier als een rode draad doorheen. ERA ontstond als een vorm van productontwikkeling; het industrieel bouwen van ruime appartementen, die de woningnood konden ledigen. De consument speelde daar zelf nauwelijks een rol in, maar dat is in de loop der tijd behoorlijk veranderd. Steeds meer bepaalt de consument wat en hoe er gebouwd moet worden. De opgave voor ERA is het om daar adequaat op in te spelen. En om daarbij bij te dragen aan de concurrentiekracht van onze steden; het werkgebied waar ERA zich in de loop der jaren steeds intensiever op heeft toegelegd.

Toen we begonnen met deze publicatie, heb ik als eis geformuleerd dat het geen 'halleluja'-boek mocht worden. Met andere woorden: geen promoboek voor ERA, maar een publicatie waarin de ontwikkeling van het bedrijf wordt afgezet tegen de ontwikkelingen in de maatschappij in het algemeen en die in de volkshuisvesting in het bijzonder. Niet op een wetenschappelijke manier – ooit zal iemand wellicht aan de geschiedenis van dit bedrijf een doorwrocht proefschrift wijden – maar op een wijze die interessant is voor een breed publiek. Een tijdsdocument; voor onze medewerkers (nu en in de toekomst), de partners met wie we al die jaren hebben samengewerkt en voor al diegenen die geïnteresseerd zijn in de wederopbouw van Nederland en de bijdrage die een individueel bedrijf daaraan heeft mogen leveren.

Ik hoop dat we in die ambitie geslaagd zijn.

Ko Blok

Directievoorzitter ERA Bouw 1996-2008